

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagar som anknyter till genomförandet av direktivet om arbete ombord på fiskefartyg

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagar som anknyter till genomförandet av direktivet om arbete ombord på fiskefartyg (RP 291/2018 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Nico Steiner, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Maija Mansikkaniemi, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Aino-Maija Alstela, social- och hälsovårdsministeriet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Gränsbevakningsväsendet
- Centraförbundet för Fiskerihushållning
- Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om sjöarbetsavtal, sjöarbetstidslagen, lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart och lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg ändras. Med ändringarna genomförs rådets direktiv om arbete ombord på fiskefartyg.

Lagen om sjöarbetsavtal föreslås bli ändrad så att det för arbete som utförs ombord på fiskefartyg utöver 16 års ålder också krävs att den som anställs har fullgjort sin läroplikt. Bestämmelsen om minimiålder tillämpas också på fiskare som inte arbetar inom ramen för ett arbetsavtalsförhållande. I sjöarbetstidslagen och lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart ska det föreskrivas om maximiarbetsdag som iakttas på sjögående fiskefartyg. Dessutom ändras tillämpningsområdet för båda lagarna så att bestämmelserna om maximiarbetsdag och vilotid också tillämpas på fiskare som arbetar ombord på något annat sätt än i anställningsförhållande, om det på fartyget samtidigt finns arbetstagare som arbetar utifrån arbetsavtal. Vidare ändras sjöarbetstidslagen så att bestäm-

Betänkande AjUB 11/2018 rd

melserna om maximiarbets- och vilotid i fortsättningen också ska tillämpas på fiskare som får lön enbart i form av en vinstandel.

Lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg ändras enligt förslaget så att befälhavaren för fartyg med en längd på minst 24 meter ska lämna uppgifterna på besättningslistan till redaren i land före fartygets avgång eller skicka uppgifterna till redaren omedelbart efter avgången.

Lagarna avses träda i kraft den 15 november 2019.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionen avser att genomföra rådets direktiv om arbete ombord på fiskefartyg. Direktivet syftar till att förbättra levnads- och arbetsvillkoren ombord på fartyg som för en EU-medlemsstats flagg genom att fastställa samordnade regler för arbetsvillkoren. Direktivet grundar sig på ett avtal som ett antal arbetsmarknadsorganisationer på EU-nivå har ingått om att genomföra Internationella arbetsorganisationen ILO:s konvention nr 188 om arbete i fiskerier från 2007. Konventionen har bestämmelser om bland annat besättningen på fiskefartyg, befälhavarens skyldigheter, läkarundersökningar av fiskare, hälsoskydd och sjukvård, säkerhet i arbetet, boendemiljö, minimiålder, anställningsvillkor och arbets- och vilotider.

Medlemsstaterna är skyldiga att införa de ändringar som direktivet föreskrivet senast den 15 november 2019. Direktivbestämmelserna ingår i lagstiftningen för arbets- och näringsministeriets, social- och hälsovårdsministeriets och kommunikationsministeriets förvaltningsområde. Våra gällande författningar täcker redan nu in merparten av kraven i direktivet.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att propositionen är lämplig och behövlig och tillstyrker lagförslagen med följande kommentarer och tekniska ändringar.

DETALJMOTIVERING

1. Lag om ändring av 1 kap. 7 § och 13 kap. 17 a § i lagen om sjöarbetsavtal

1 kap. 7 §. Omyndigs arbetsavtal. Lagen föreslås bli ändrad så att det för arbete som utförs ombord på fiskefartyg utöver minst 16 års ålder också krävs att den som anställs har fullgjort sin läroplikt. Enligt uppgifter till utskottet bör formuleringen preciseras.

Bestämmelser om läroplikt finns i 7 kap. i lagen om grundläggande utbildning (628/1998). Enligt 25 § i den lagen är barn som är varaktigt bosatta i Finland läropliktiga. Läroplikten börjar det år då barnet fyller sju år, och den upphör när den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts eller det har förflutit tio år sedan läroplikten började. I Finland fullgör så gott som alla barn den grundläggande utbildningens lärokurs (enligt uppgifter från Utbildningsstyrelsen 99,7 %) och får avgångsbetyg. Formuleringen i det föreslagna 1 kap. 7 § 1 mom. i lagen om sjöarbetsavtal bör

Betänkande AjUB 11/2018 rd

dock preciseras. I stället för att föreskriva att läroplikten ska ha fullgjorts bör paragrafen föreskriva att läroplikten ska ha upphört.

Vidare påpekar utskottet att fiskaryrket kan ha funnits i flera generationer i de finländska familjeföretagen. I många fiskarfamiljer deltar barnen allt efter sin förmåga i arbetet redan när de är under 16 år, vilket är viktigt för att yrket ska kunna föras vidare till nästa generation.

Redan i dag krävs det att man ska vara 16 år för att få ingå avtal om arbete ombord på fartyg. Om det ombord på ett fiskefartyg samtidigt arbetar personer med arbetstagarställning, ska kravet på minimiålder i fortsättningen också gälla arbetsavtalsbaserat arbete. Det hindrar emellertid inte att personer under 16 år är med på fartyget. De föreslagna bestämmelserna påverkar inte de fall när arbetet ombord på ett fiskefartyg utförs på familjerättsliga grunder utan arbetsavtal, om det inte finns utomstående arbetstagare på fartyget.

2. Lag om ändring av sjöarbetstidslagen

2 §. Undantag från tillämpningsområdet. I 8 punkten föreslås att lagen inte ska tillämpas på arbete som utförs av ”den som är anställd på statens fartyg som används för försvars- eller sjöbevakningsuppgifter”. Med hänvisning till inkommen information anser utskottet att begreppet ”sjöbevakningsuppgifter” lämpligen kan bytas ut mot ”uppgifter inom gränskontroll, gränssäkerhet och sjöräddning”, eftersom de begreppen används om Gränsbevakningsväsendets uppdrag i annan lagstiftning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 3 och 4 i proposition RP 291/2018 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 291/2018 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av 1 kap. 7 § och 13 kap. 17 a § i lagen om sjöarbetsavtal

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) 1 kap. 7 § och 13 kap. 17 a §, av dem 13 kap. 17 a §
sådan den lyder i lag 1115/2016, som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

7 §

Omyndigs arbetsavtal

Den som är minst 16 år gammal när arbetet inleds kan anställas för att utföra sådant arbete som avses i denna lag. I fråga om arbete som utförs ombord på fiskefartyg förutsätts dessutom **att läroplikten har upphört för den som anställs.**

Minderåriga får i egenskap av arbetstagare själva ingå arbetsavtal samt säga upp och häva sitt arbetsavtal. Vårdnadshavaren har dock rätt att häva ett arbetsavtal som en minderårig ingått, om hävandet behövs med tanke på den minderåriges fostran, utveckling eller hälsa.

Den som förklarats omyndig eller vars handlingsbehörighet har begränsats med stöd av lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) får själv ingå och säga upp sitt arbetsavtal.

13 kap.

Särskilda bestämmelser

17 a §

Redarens ansvar för dem som arbetar utan arbetsavtal ombord på fartyg

Om det ombord på ett fartyg utförs arbete som inte baserar sig på ett arbetsavtal, ansvarar en redare enligt 2 § 9 punkten i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg (1687/

Betänkande AjUB 11/2018 rd

2009) för att det med den som utför sådant arbete ombord på fartyget ingås ett skriftligt avtal med uppgifter som motsvarar de uppgifter som enligt 1 kap. 3 § 2 mom. i denna lag ska framgå av ett arbetsavtal. Redaren ansvarar också för att 1 kap. 3 § 3 och 4 mom., 2 kap. 12 §, 3 kap. 2 och 3 § samt 13 kap. 16 § tillämpas på den som utför arbete utan arbetsavtal ombord på fartyget. I fråga om arbete som utförs ombord på sjögående fartyg ska dessutom iakttas bestämmelserna i 1 kap. 7 §, om det på fartyget samtidigt finns arbetstagare som arbetar på basis av arbetsavtal.

Redaren ska teckna och hålla i kraft en försäkring eller ställa annan ekonomisk säkerhet för att säkerställa betalningen av sådana hemresekostnader och kostnader för vård som avses i 13 a § för arbetstagare som avses i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av sjöarbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i sjöarbetstidslagen (296/1976) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 941/2004, *ändras* 2 §, sådan den lyder i lagarna 942/1997 och 941/2004, samt *fogas* till lagen nya 2 a och 9 c § som följer:

2 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på arbete som utförs av

- 1) befälhavaren på ett fartyg där det utöver befälhavaren finns minst två anställda personer, fränsett vad som föreskrivs i 9 a, 10 och 19 a §,
- 2) maskinchefen och främsta styrmannen om deras arbete inte är indelat i vakter, fränsett vad som föreskrivs i 9 a, 10 och 19 a §,
- 3) den främsta föreståndaren för en sådan ekonomiavdelning på ett passagerarfartyg på vilken det utöver den främsta föreståndaren finns minst 15 anställda,
- 4) en medlem av arbetsgivarens familj, om inte också andra personer arbetar stadigvarande på fartyget,
- 5) den som utför arbete på fartyget bara när det är i hamn,
- 6) den som utför enbart tillfälligt arbete för fartygets räkning,

Betänkande AjUB 11/2018 rd

- 7) en läkare som är anställd uteslutande för sjukvårdsuppgifter, eller
8) den som är anställd på de av statens fartyg som används för uppgifter inom gränskontroll, gränssäkerhet och sjöräddning.

2 a §

Tillämpning av lagen på arbete ombord på sjögående fiskefartyg

Denna lag tillämpas också på arbete ombord på sjögående fiskefartyg som trafikerar utanför de vattenområden som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart (248/1982). Lagen tillämpas dock inte med undantag för dess 9 a—9 c och 10 § på arbete som utförs

- 1) av någon som får sin lön enbart i form av en vinstandel,
- 2) när fartyget befinner sig inom fångstområde.

Lagens 9 a—9 c och 10 § tillämpas också på fiskare som arbetar ombord men inte står i anställningsförhållande, om det på fartyget samtidigt finns arbetstagare som arbetar på basis av arbetsavtal.

9 c §

Maximiarbetstiden på sjögående fiskefartyg

Arbetstiden för en arbetstagare som arbetar ombord på ett sjögående fiskefartyg får inte överstiga i genomsnitt 48 timmar i veckan under en tidsperiod av 12 månader.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart (248/1982) 1 § och 12 c § 1 mom., sådana de lyder, 1 § i lag 1339/2016 och 12 c § 1 mom. i lag 152/2001, samt
fogas till lagen en ny 9 b § som följer:

Betänkande AjUB 11/2018 rd

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) avsett arbete som utförs ombord på finska fartyg som används i inrikesfart eller som tillfälligt utförs någon annanstans på förordnande av arbetsgivaren.

Det vattenområde som arbetstagaren i huvudsak arbetar på avgör om det är bestämmelserna om inlandssjöfart eller bestämmelserna om havssjöfart i denna lag som ska tillämpas i det enskilda fallet.

Denna lag tillämpas inte på arbete som

1) utförs på ett fiskefartyg på havsområde; vad som i 9 b, 10—12 och 12 b § föreskrivs ska dock iakttas,

2) utförs av befälhavaren på ett fartyg, om det på fartyget utöver befälhavaren arbetar minst fyra personer av vilka en har styrmans behörighet; bestämmelserna i 10, 12 och 12 c § ska dock iakttas.

Lagens 9 b, 10—12 och 12 b § tillämpas också på fiskare som arbetar ombord på sjögående fiskefartyg men inte står i anställningsförhållande, om det på fartyget samtidigt finns arbetstagare som arbetar på basis av arbetsavtal.

9 b §

Maximiarbetstiden ombord på sjögående fiskefartyg

På sjögående fiskefartyg får fiskarens arbetstid inte överstiga i genomsnitt 48 timmar i veckan under en tidsperiod av 12 månader.

12 c §

Befälhavares fritidsperioder

En i 3 § 1 mom. 2 punkten avsedd befälhavare har för den tid som han eller hon varit i arbete rätt till i genomsnitt minst nio fridagar med lön i månaden. När fridagarna ges ska om möjligt vad som i 18 § föreskrivs om avlösningssystem iakttas.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 26 b § i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 26 b § i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg (1687/2009),
sådan paragrafen lyder i lag 467/2018, ett nytt 4 mom. som följer:

26 b §

Besättningslista

Befälhavaren på ett fiskefartyg som är minst 24 meter långt ska lämna besättningslistans uppgifter till redaren i land före fartygets avgång eller skicka uppgifterna till redaren omedelbart efter avgången. På begäran ska redaren lämna besättningslistans uppgifter till Gränsbevakningsväsendet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande AjUB 11/2018 rd

Helsingfors 16.1.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tarja Filatov sd
vice ordförande Heli Järvinen gröna
medlem Reijo Hongisto blå
medlem Anna Kontula vänst
medlem Jaana Laitinen-Pesola saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Merja Mäkisalo-Ropponen sd
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Juha Rehula cent
medlem Eero Reijonen cent
medlem Martti Talja cent
medlem Juhana Vartiainen saml
medlem Eerikki Viljanen cent
ersättare Antero Laukkanen kd.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.